

Archief Adrienne Minette Boissevain-van Lennep

Inventarisnummer: 0062

atria

ALGEMEENE VEREENIGING RADIO OMROEP

Mevr. A.M. Boissevain-van Lennep
Hondecoeterstraat 8,
Amsterdam Zuid. Tel 27342.

Wat vrouwen op het hart hebben.

"OVER N.S.B-ERS"

Luisteraars! Het is niet gemakkelijk, vind ik, met zichzelf tot klaarheid te komen over de houding, die men ten opzichte van de N.S.B-ers wil, moet of kan aannemen. De gelegenheid te hebben, hierover vandaag met U te spreken, is voor mij ook daarom zoo welkom, daar ik nu gedwongen ben mijn gedachten op dit onderdeel van den wederopbouw van ons Vaderland te ordenen. Ik hoop hiermee ook voor U te hebben mogen meewerken aan een verheldering van den gevoelshemel over dit somber terrein.

Het komt me voor, dat velen zijn, zooals ik. Ze zwalken rond in een zee van twijfel, zoodra er sprake is nu eens duidelijk te zeggen, wat er moet gebeuren met de duizenden, nu in kampen en gevangenissen opgesloten Nederlandsche Nationaal-socialisten. Er zijn twee uitersten, waartusschen de groote massa zich beweegt. Aan den eenen kant wil men met uiterste gestrengheid optreden en alle N.S.B-ers van den aardbodem wegvagen, nu nog, nu alle gemoederen tot rust beginnen te komen en eindelijk hier en daar de redelijkheid, als een bloemetje in het voorjaar, begint te ontluiken; anderzijds wil men in een weekhartig en misplaatst medelijden van de heele geschiedenis niets meer weten, iedereen weer loslaten en er nooit meer over spreken. In de praktijk zou van beide methoden niets terecht komen. Er moet een middenweg gevonden worden.

De Nederlandwche nationaal-socialisten, onze N.S.B-ers, zijn een op onzen bodem gegroeid product, ontstaan uit allerlei oorzaken en omstandigheden, die het zaad, dat wij niet gezaaid hebben, maar dat er toch was, heeft doen kiemen. Op ieder land, waar niets positiefs gezaaid wordt, schieten planten op, die negatief zijn, d.w.z. onkruid, resten van wat daar vroeger eens gezaaid en geoogst was, een door mekaartje van allerlei in zijn samenstelling onnut gewas. Er is onkruid bij, dat uitgeroeid moet worden en er is veel, dat overgeplant en verspeend kan worden. Ook kan men schoon schip maken en heelemaal opnieuw iets daar zaaien. Maar, wij, die geen N.S.B-ers zijn, zijn in deze vergelijking niet de tuinman, maar de gewassen op de goed verzorgde akkers. Daarin vergissen we ons wel eens.

ALGEMEENE VEREENIGING RADIO OMROEP

II.

Het lijkt mij inderdaad, dat de rechtvaardige berechting van dit probleem te groot voor ons is. Wij staan niet boven, maar wij staan er midden in. Wij kunnen in deze zaak geen objectiviteit hebben. Het is een aangelegenheid, die door den tijd berecht moet worden. Wel behooren onze rechtbanken en tribunalen recht te spreken over concrete gevallen, zooals moord, roof, diefstal, oplichting, verraad, medeplichtigheid. Ho! Niet over het enkele feit, dat iemand lid was van de N.S.B. Er is een grens aan de menschelijke bevoegdheid.

Er zullen, wanneer men de grens afbakant tot die gevallen, waar N.S.B-ers werkelijk misdadig zijn opgetreden, heel wat menschen, die in de kampen zitten, vrijgelaten moeten worden. Dat maakt hen nog niet tot goede en betrouwbare Nederlanders en menschen met normale begrippen over Nederlandsche rechten en plichten. Daarom zou men al deze N.S.B-ers kiesrecht en het recht om gekozen worden voor een nader vast te stellen periode, of voor altijd, kunnen ontnemen en het verder aan hun eigen gedrag en optreden overlaten, of zij op den duur weer in de volksgemeenschap opgenomen zullen worden. Dat lijkt me zelfs zeer gewenscht. Men kan een verspeelde plaats alleen met eere terugkrijgen door haar terug te verdienen. Maar, het moet ook uit zijn met het eigen rechter spelen der Niet N.S.B-ers. Dat is een overblijfsel uit den oorlogs- en bezettingstijd, dat nu niet meer is goed te praten. Indien men van een vrijgelaten N.S.B.-er positieve misdadigheid weet, kan men hem toch weer aangeven en normaal laten berechten?

Bij mijzelf, die een paar jaar concentratiekamp achter den rug heb, komt telkens de vraag op: "Hoe zouden deze menschen zich nu voelen? Zonder eenigen twijfel hebben wij het in de Duitsche kampen erger gehad dan zij hier. Toch denk ik om andere redenen met een huivering aan de leegte, die nu is om onze Nederlandsche N.S.B-ers, bewaakt door vreemd tegenover hen staande Nederlandsche landgenooten.

Toen wij zelf opgepakt waren en leden onder gevangenschap en vernedering, honger en dorst, was altijd achter ons een Vaderland, waarvoor wij alles over hadden gehad, en menschen van ons eigen volk, die een ruggesteun waren, omdat zij dachten en voelden als wij en ons werk voortzetten, het rotsvaste vertrouwen, dat de overwinning aan de onzen zou zijn. Hiervoor misschien te moeten sterven leek gering bij de heerlijkheid van die overwinning. Het doel was zooveel grooter dan het eigen ik. In die gemoedsstemming kan men alles aanvaarden, bijna alles dragen. Er is geen plaats voor haat, wrok, wraak.

Hoe geheel anders moet het dan gevangen genomen N.S.B-ers te moede zijn. Achter hen staat niets. Zij hebben verloren en zich vergist, of zich verkocht voor neederen rijkdom, een goed leven, een bevrediging van eigen motieven. Alle vastigheid, waarop wij terug konden vallen, bestaat voor hen niet. Zij zijn door de eigen landgenooten uitgesloten, niet door den vijand, en moeten leven in groote eenzaamheid, omdat zij het vaderland verraden hebben. Waaraan, aan wie, kunnen zij zich vastklampen, waar allen even wankel staan in dezelfde verlatenheid, door eigen schuld. Wij hadden die schuld niet te torsen en daarom konden wij rustig afwachten, wat ons beschoten was. Ditzelfde rustige afwachten kan óók een groepje idealistische en principieele N.S.B.-ers, zij, die werkelijk meenden een nieuwe levensbeschouwing voor te staan, die de wereld zou veroveren en verbeteren. Zij, die werkelijk geloofden. Het lijkt onbegrijpelijk, dat er menschen zijn, die de voosheid van het nationaal-socialisme en de verwording in de praktijk niet hebben gezien. Tóch bestaan er zulke N.S.B-ers. Ik ken er persoonlijk. Ook ken ik geboefte en slappe zielige brood-N.S.B.ers en sadistische intellectueelen. En goed bedoelende waarhoofdige hervormers, onerkende genieën. Al deze mensch, het kan niet anders, hebben hun verwachtingen niet in vervulling zien gaan. Het is leeg en triest om hen heen en in hun ziel.

Wat moet er met al deze menschen gebeuren? het gemakkelijkst is natuurlijk, zonder werkelijkheidsbesef eenvoudig te decreteren: "Ze moeten allemaal opgehangen, doodgeschoten, gedeporteerd, of iets dergelijks". Dit is een uitspraak, die nog steeds vele menschen schijnt op te luchten. De uitvoerbaarheid en rechtvaardigheid laten zij buiten beschouwing. Zijn die er bij dat soort plannen ook eigenlijk wel? Onnatuurlijk doet ook het overdreven medelijden met de N.S.B-ers aan: het getuigt van even weinig werkelijkheidszin als de overdreven wraakzucht.

Het is misschien nog niet zoo gek, dat de berechting der N.S.B.-ers zoo langzaam gaat en zoolang duurt. Wij allen hebben daardoor den tijd af te koelen en tot bezinning te komen over den werkelijken stand van zaken, ontdaan van eigen gevoeligheid. Een heeleboel in ons leven komt buiten ons om met onze gedeeltelijke medewerking vanzelf terecht. Door den afstand verandert het perspectief en wordt een grooter begrip voor de werkelijkheid, voor het geheel geboren.

ALGEMEENE VEREENIGING RADIO OMROEP

IV.

Misschien is het dus een wijze voorzienigheid, die maakt, dat het gerecht zoo langzaam verdert. De haat en de vergeldingsdrang, nooit goede raadgevers, slijten door den tijd af. Wrck en vervreemding zullen echter langer blijven bestaan. Een mensch is maar een mensch. Het zal deze generatie wel niet mogelijk zijn zich boven den eigen tegenzin en afkeer, gevolg van onderzonden leed te verheffen.

Deze tegenzin en deze afkeer, tesamen met wantrouwen, vormen de straf, die de N.S.B- families nog lang, iederen dag, zal treffen en hun leven moeilijk zal maken. Dit is een straf, die niemand hun expres oplegt en die zij niet kunnen ontgaan.

Het is het onafwendbaar gevolg van eigen handelwijze in het verleden en moet door hen verwerkt worden en aanvaard. De revalidatie staat echter voor allen open en hangt slechts af van eigen wijze van optreden na hun bevrijding. Indien wij hen daarbij willen helpen, kunnen zij dit slechts door begrip te toonen. Ten slotte zijn hun problemen algemeen menschelijk en ieder, die het bewustzijn heeft in eigen leven wel eens gefaald te hebben, kan ze begrijpen.

De wond, die de N.S.B.ers in het Nederlandsche lichaam vormen, kan ontstaan zijn door uitwendige infectie en door innerlijke ongezondheid, of door beide. Men kan het zieke lid amputeeren, maar dan blijft de patient invalide. Men kan de algemeene gezondheid bevorderen en de wond zuiveren.

Dan gaat zij van zelf dicht.

Goeden middag, luisteraars.